

3. kvartal 2011

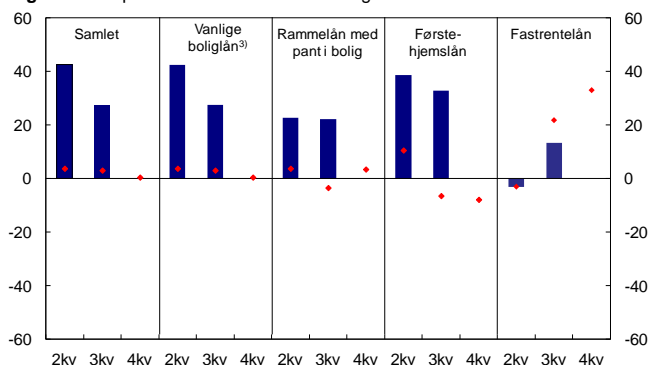
# Norges Banks utlånsundersøkelse

Noe strammere kredittpraksis overfor  
foretakene

18. oktober 2011

## Norges Banks utlånsundersøkelse 3. kvartal 2011

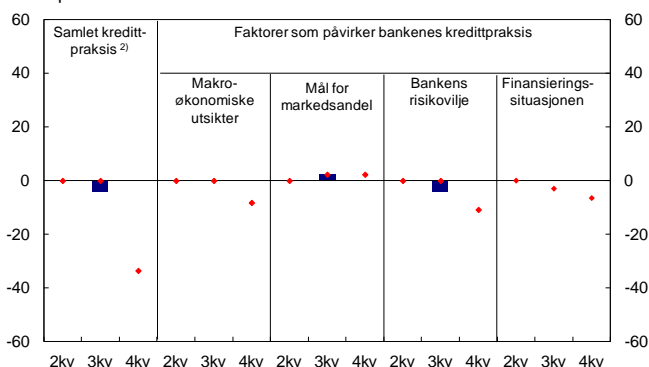
**Figur 1** Etterspørsel etter lån fra husholdninger. Nettotall.<sup>1),2)</sup> Prosent



1) Nettotall fremkommer ved å veie sammen svarene i undersøkelsen. De blå søylene viser utviklingen det siste kvartalet. De røde punktene viser forventet utvikling for neste kvartal. De 2) Negative nettotall betyr fallende etterspørsel  
3) Nedbetalingslån med pant i bolig  
Kilde: Norges Bank

Låneetterspørselen fra husholdninger økte noe i 3. kvartal 2011. Fremover venter bankene om lag uendret låneetterspørsel fra husholdninger og noe redusert låneetterspørsel fra foretak. Bankene holdt kredittpraksisen uendret overfor husholdninger og strammet noe inn overfor foretak i 3. kvartal 2011. Bankene venter noe innstramming i kredittpraksis overfor husholdninger og foretak i 4. kvartal 2011. Utlånsmarginen falt ytterligere for lån til husholdninger, men økte noe for lån til foretak i 3. kvartal 2011. Fremover venter bankene at utlånsmarginen for lån til både husholdninger og foretak skal øke noe.

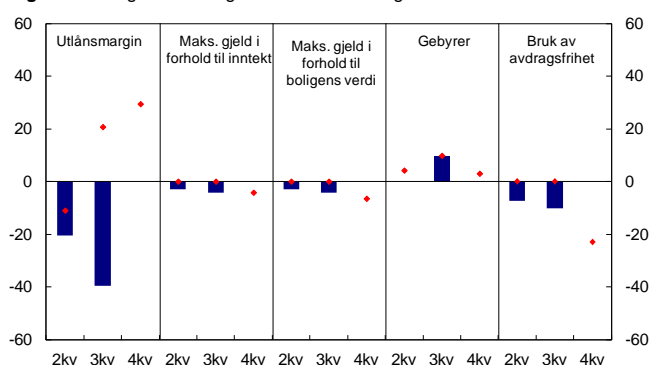
**Figur 2** Endring i kredittpraksis overfor husholdninger. Faktorer som påvirker kredittpraksisen. Nettotall.<sup>1)</sup> Prosent



1) Se fotnote 1 i figur 1  
2) Negative tall innebærer innstramming i kredittpraksis  
Kilde: Norges Bank

Norges Banks utlånsundersøkelse for 3. kvartal 2011 ble gjennomført i perioden 26. september – 10. oktober 2011. Deltakerne i undersøkelsen ble bedt om å vurdere utviklingen i kredittpraksis og etterspørselen etter lån i 3. kvartal 2011 sammenlignet med 2. kvartal 2011, samt forventet utvikling i 4. kvartal 2011 sammenlignet med 3. kvartal 2011.

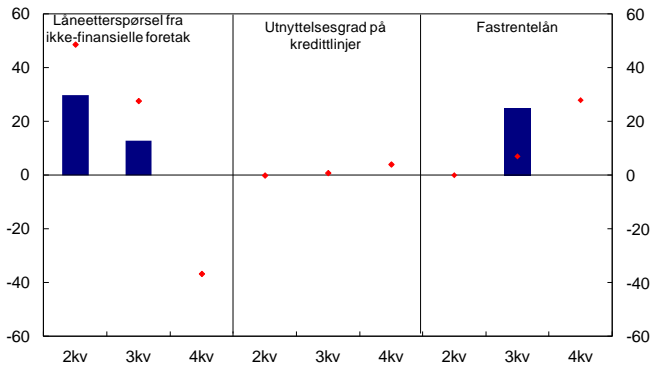
**Figur 3** Endring i lånebetingelser for husholdninger. Nettotall.<sup>1),2)</sup> Prosent



1) Se fotnote 1 i figur 1  
2) Positive tall for utlånsmargin betyr økt utlånsmargin. Positive tall for utlånsmargin og gebyrer betyr strammere kredittpraksis. Negative tall for bruk av avdragsfrihet, maksimal gjeld i forhold til boligens verdi og inntekt innebærer strammere kredittpraksis  
Kilde: Norges Bank

Bankene i undersøkelsen bruker en skala med fem alternativer for å svare om det er små eller store endringer i de ovennevnte forhold. Store endringer får dobbelt så stor vekt i beregningen av resultatene som små endringer. Til slutt vektet svarene med bankenes andel av endringen i utlån til henholdsvis husholdninger og foretak. De fremkomne nettotallene angis i en skala fra -100 prosent til 100 prosent. Dersom alle bankene i utvalget har svart at det er noe innstramming i kredittpraksis, vil nettotallet være -50 prosent. Dersom noen av bankene har strammet inn sin kredittpraksis noe uten at de andre bankene har endret kredittpraksis, vil nettotallet ligge mellom 0 og -50 prosent. Dersom alle bankene i utvalget har strammet inn sin kredittpraksis mye, vil nettotallet være -100 prosent.

**Figur 4** Etterspørsel etter lån fra ikke-finansielle foretak og utnyttelsesgrad på kredittlinjer. Nettotall.<sup>1),2)</sup> Prosent

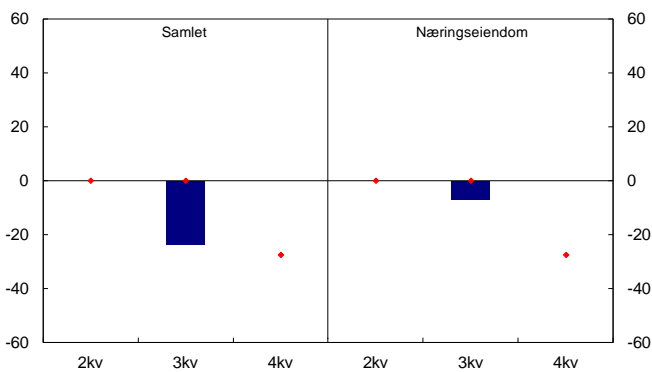


1) Se fotnote 1 i figur 1  
2) Positive nettotall betyr økt etterspørsel / økt utnyttelsesgrad på kredittlinjer  
Kilde: Norges Bank

## Utlån til husholdninger

Bankene rapporterte om noe økt samlet låneetterspørsel fra husholdninger i 3. kvartal 2011, se figur 1. I forrige utlånsundersøkelse forventet bankene uendret låneetterspørsel for 3. kvartal 2011. Etterspørselsøkningen fordelte seg på alle typer boliglån (nedbetalingslån, rammelån og førstehjemslån). Mens etterspørselen etter fastrentelån det siste året har vært uendret, meldte bankene nå om noe økt etterspørsel etter denne typen lån. I motsetning til andre typer lån venter bankene økt etterspørsel etter fastrentelån også fremover. Lave renter på fastrentelån er trolig årsaken til denne økningen. Bankene venter uendret samlet låneetterspørsel fra husholdninger i 4. kvartal 2011.

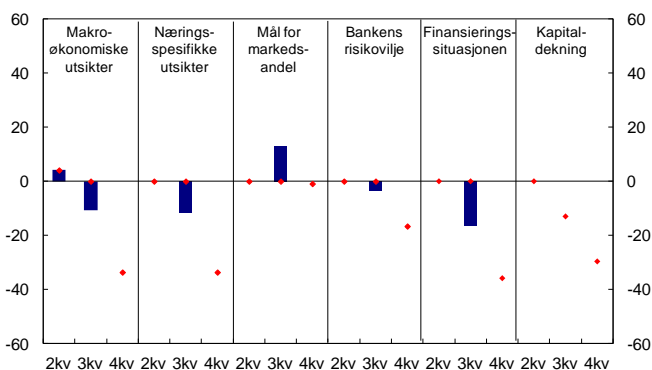
**Figur 5** Endring i kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak. Nettotall.<sup>1),2)</sup> Prosent



1) Se fotnote 1 i figur 1  
2) Negative tall innebærer innstramning i kredittpraksis  
Kilde: Norges Bank

Samlet kredittpraksis overfor husholdninger var tilnærmet uendret i 3. kvartal 2011, se figur 2. Fremover venter bankene noe innstramning i sin kredittpraksis overfor husholdninger, særlig som følge av de makroøkonomiske utsiktene og i noe grad bankenes risikovilje og finansieringssituasjonen. En av bankene venter også at Finanstilsynets forslag til nye retningslinjer vil bidra til strammere kredittpraksis overfor husholdninger fremover.

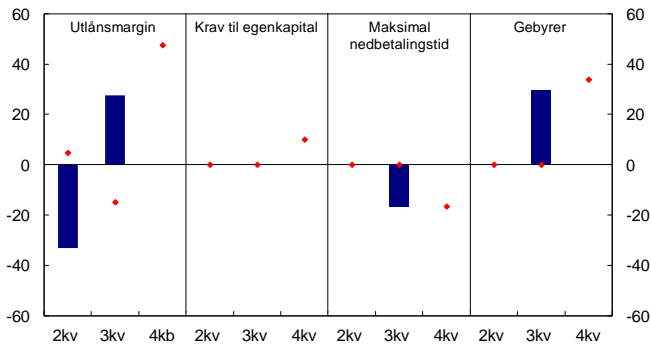
**Figur 6** Faktorer som påvirker kredittpraksisen overfor ikke-finansielle foretak. Nettotall.<sup>1),2)</sup> Prosent



1) Se fotnote 1 i figur 1  
2) Negative tall betyr at faktoren bidrar til innstramning i kredittpraksis  
Kilde: Norges Bank

Bankene rapporterte om fallende utlånsmargin på lån til husholdninger både i 2. og 3. kvartal 2011, mens forventningen i forrige utlånsundersøkelse var en svak økning i utlånsmarginen for 3. kvartal 2011, se figur 3. Fremover venter bankene fortsatt en økning i utlånsmarginen for lån til husholdningene. Bankene venter også innstramning overfor husholdningene i forhold til bruk av avdragsfrihet i 4. kvartal 2011, se figur 3.

**Figur 7** Endring i lånebetingelser for ikke-finansielle foretak. Netttotal.<sup>1), 2)</sup>  
Prosent



1) Se fotnote 1 i figur 1

2) Positive tall for utlånsmargin betyr økt utlånsmargin. Positive tall for utlånsmargin, krav til egenkapital og gebyrer og negative tall for maksimal nedbetalingstid innebærer strammere kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

## Utlån til foretak<sup>1</sup>

Bankene rapporterte om en svak økning i etterspørselen etter lån fra foretak i 3. kvartal 2011, se figur 4. Økningen var mindre enn forventet. Også for foretak melder bankene om noe økt etterspørsel etter fastrentelån. Bankene venter også økt etterspørsel etter fastrentelån fra foretakene i 4. kvartal 2011. Fremover venter bankene en nedgang i foretakenes samlede låneetterspørsel.

Bankene strammet noe inn på sin kredittpraksis overfor foretak i 3. kvartal 2011, se figur 5. Finansieringssituasjonen til bankene, makroøkonomiske utsikter og næringsspesifikke utsikter bidro i noe grad til innstramningen. Fremover venter bankene en ytterligere innstramning overfor foretakene. Både makroøkonomiske utsikter, næringsspesifikke utsikter, finansieringssituasjonen og kapitaldekningen er ventet å bidra til innstramningen i 4. kvartal 2011, se figur 6.

Bankene rapporterte om noe økning i utlånsmarginen på lån til foretak i 3. kvartal 2011, se figur 7. Utlånsmarginen er ventet å øke ytterligere i 4. kvartal 2011. Dette er i samsvar med at bankene venter en innstramning i kredittpraksisen overfor foretak som vist i figur 5.

<sup>1</sup> Ikke-finansielle foretak